

## BIBLIOTEKA A NOWE TECHNOLOGIE, ZMIANA FUNKCJI I FORMY.

### Wstęp

Nieustannie rozwijająca się nauka dostarcza nam coraz więcej danych. Pozostawiają one ślad. Czy tak jak przed wiekami w postaci zwojów papirusu czy późniejszego papierowego druku lub współczesnego zapisu elektronicznego ich ilość przez tysiąclecia narasta wymagając coraz więcej miejsca gdzie nie tylko będzie się je przechowywać lecz przede wszystkim udostępnić.

Taką właśnie rolę pełni biblioteka.

### Cel pracy

Jak musi zmienić się biblioteka żeby sprostać wymaganiom nowych czasów?

Biblioteki już dawno się wyspecjalizowały. Różnią się zarówno posiadanymi zasobami jak i sposobem dostępu. We wszystkich rodzajach bibliotek następują zmiany. Znikają katalogi kartkowe ustępując miejsca komputerowemu systemowi zarządzania zasobami. Z roku na rok coraz więcej pozycji zyskuje swoją wersję elektroniczną. Działają liczne programy wspomagające modernizację, remonty, rozbudowę i budowę nowych obiektów. Szczególna rola przypada ośrodkom mniejszym, osiedlowym i gminnym. Stanowiącym lokalne centrum kultury.

Mają one być miejscem integrującym ludzi. Miejscem, w którym z przyjemnością będą przebywać. Zmienia się jej funkcja musi zmienić się i forma.

### Teza

**Współczesna biblioteka jako próba zdefiniowania przestrzeni nieformalnej, zgodnie z teorią „trzeciego miejsca”.**

Według teorii amerykańskiego socjologa Raya Oldenburga nasze życie koncentruje się wokół trzech istotnych miejsc: **domu**, **pracy** oraz integrującego społecznie **trzeciego miejsca** gdzie odpoczywamy od obowiązków i prowadzimy życie towarzyskie. Takie miejsce, gdzie jednocześnie „jest się u siebie” i spotyka się innych ludzi tworząc płaszczyznę wymiany doświadczeń, wiedzy i myśli. Przed bibliotekami pojawiają się nowe wyzwania, a poszerzenie funkcji wymusza zmiany w samym układzie przestrzennym.

### Funkcja

Biblioteki stają się nie tylko miejscem z dostępem do książek, wymagającym ciszy i skupienia, lecz pełnym gwaru miejscem spotkań towarzyskich i naukowych. Niczym współczesna **agora**. Ma to być miejsce, które ma wiele funkcji. Ma służyć do pracy, nauki, zabawy, rozrywki i odpoczynku, a także sprzyjać kontaktom społecznym. Łączenie wielu możliwości w jednym miejscu. Zarówno szerokiej oferty kulturalnej; np. galerie i kina, połączone ze strefą zakupów - księgarnie, kioski, bufety itp.

### Forma

Zmienia się wnętrze, tradycyjny układ przestrzenny podzielony na wiele mniejszych pomieszczeń staje się przyjazną wielofunkcyjną przestrzenią pozostawiającą wiele swobody użytkownikom.

Nie panuje już wszechobecna cisza. Nieduże miejsca przeznaczone do cichej pracy indywidualnej ustępują miejsca na rzecz mobilnej – zmiennej wspólnej przestrzeni. Pojawiają się nowe elementy jak stanowiska komputerowe, wygodne siedziska, możliwości wspólnych spotkań i prezentacji..

### Zmiany

Czasy rewolucji technologicznej przyniosły zmiany w każdej dziedzinie życia. Technologia otacza nas na każdym kroku. Internet zrewolucjonizował sposób komunikacji i zdobywania informacji. System połączonych za sobą komputerów, modemów i serwerów umożliwia szybki kontakt z całym światem. Jak musi zmienić się biblioteka żeby sprostać wymaganiom nowych czasów?

Musi posługiwać się nowymi technologiami i dostosować się do pełnienia zupełnie nowych funkcji, a zatem automatycznie przybrać inną, dostosowaną do zmian formę.

Konieczność pomieszczenia nieustannie powiększających się zbiorów, ich digitalizacja i wyposażenie w sprzęty elektroniczne, sprawia, że obecnie na całym świecie trwa rozbudowa starych i budowa nowych obiektów. Te najnowsze są zazwyczaj „naszpikowane” elektroniką, korzystają z wszelkich nowinek technicznych, połączone z „Siecią” interaktywne Biblioteki 2.0. Przekształcanie bibliotek w mediateki to trend ogólnoswiatowy.

### **Zasady**

Wytyczne dotyczące projektowania bibliotek biorą pod uwagę nie tyle kwestie opracowywania samej bryły lecz potrzeby użytkowników. Obiekt powinien być dobrze zlokalizowany, atrakcyjny zewnątrz i wewnątrz. Maksymalnie przestrzenny, otwarty, tam gdzie to możliwe bez ścian działowych. Dobrze oświetlony najlepiej w większości światłem naturalnym a jednocześnie energooszczędny w utrzymaniu. Dostępny dla wszystkich, przygotowany na przyjęcie np. osób niepełnosprawnych. Dobrze wyposażony i mobilny, zmieniający się zależności od potrzeb. Zwracając uwagę na takie cechy jak: gościnność, interaktywność, dostosowanie do korzystania z technologii informatycznych, Motywujący do pracy i inspirujący.

Dla osób starszych wprowadzono plan integracja i przeciwdziałanie osamotnieniu osób starszych.

### **Biblioteki osiedlowe**

Większość bibliotek miejskich posiada sporą ilość rozsianych po całym mieście oddziałów. Znajdują się one zazwyczaj w centrum osiedli obok lokalnego ryneczku, sieci sklepów, restauracji czy kiosków. W tych filiach nie tylko można wypożyczyć książkę, poczytać gazety czy porozmawiać z bibliotekarzem, również nauczyć się obsługi komputera, skorzystać z darmowego internetu lub zwyczajnie pograć. Są nieduże, znajdują się blisko, możemy do nich szybko dotrzeć, mogą się zmieniać, poszerzać ofertę w oparciu o potrzeby lokalnego środowiska.

By tę lokalną społeczność przyciągnąć powinny łączyć w sobie wiele funkcji, stać się **trzecim miejscem** dla okolicznych mieszkańców. Centrum życia lokalnej społeczności. Za zmianą funkcji idzie zmiana formy. Wnętrze współczesnej biblioteki powinno być mobilne, wielofunkcyjne, bezkonfliktowo łączyć to co stare z nowym. Tradycyjną kulturę książki z nowymi źródłami informacji i rozrywki. To **TRZECIE MIEJSCE**, w którym po prostu chcemy spędzać czas. Wyposażone w wygodne siedziska gdzie można po prostu posiedzieć czytając lub rozmawiając. Zachęcające do oglądania wystaw, pokazów filmowych lub zdjęciowych. Zapraszające do współuczestnictwa w spotkaniach, prelekcjach, wykładach.

Cały czas pozostając **tradycyjną biblioteką** wyposażoną w książki styka się z wirtualną **biblioteką 2.0**. Łącząc nowe technologie z tradycyjnymi środkami przekazu.

Według sprawozdań z działalności bydgoskich bibliotek osiedlowych rośnie ilość wypożyczeń książek i audiobooków, zwiększa się ilość korzystających z komputerów. Łączy się oddziały dla dorosłych z tymi dla dzieci i młodzieży, odrębne pomieszczenia czytelnicy stoją puste.

Filie, które przeszły gruntowną modernizację przyciągają więcej zainteresowanych.

Znikają podziały pomieszczeń, wspólna przestrzeń z wydzielonymi strefami użytkowymi jest równocześnie otwarta i podzielona, każdy może w niej znaleźć swoje miejsce, swoją niszę.

### **Podsumowanie**

Biblioteki w dobie nowych technologii muszą ulec zmianie, by nie stać się archaicznym muzeum lecz żywym miejscem podążającym za zmianami, a nawet je wyprzedzającym. Czy będziemy wypożyczać książki skoro dużo łatwiej, bez wychodzenia z domu, można „ściągnąć”, wersję elektroniczną i zamiast wielu tomów mieć je skondensowane w małym pudełku e-booka.

Mamy wirtualne biblioteki, wirtualne encyklopedie, wirtualne znajomości...Czy ktokolwiek

będzie chciał wychodzić z domu skoro w internecie „ma wszystko”. Czy kontakty wirtualne nam nie wystarczą? Jesteśmy osobnikami stadnymi. Ludzie są nam potrzebni nie tylko jako ślad zapisu, głosu czy ruchomy obrazek. Potrzebujemy i chcemy spotykać się w „realu” i nie tracić kontaktu z rzeczywistością. Oddalić „samotność w sieci”. Spotykać się w pobliżu. Na chwilę, na dłużej, jak chcemy. Jeżeli biblioteka ma się stać po pracy i domu **TRZECIM MIEJSCEM** musi być zarówno atrakcyjna jak i oswojona. Aby to było możliwe musi powstać „dobre” wnętrze, które przyciąga i sprawia, że chce się tam być. Ma być funkcjonalne, wygodne i interesujące. Nie może przytłaczać lecz dawać swobodę użytkownika. To **trzecie miejsce** jest nam niezbędne choćby dla komfortu psychicznego. Klimatyczne wnętrze, w którym się dobrze czujemy, chętnie w nim przebywamy.

Architektura, zarówno ta na zewnątrz jak i wewnątrz, służy funkcjonowaniu człowieka. Powinna być gotowa na wprowadzanie zmian.

Biblioteka nie jest już tylko miejscem „od książek” lecz centrum kultury.

**Trzecim miejscem.**